

18 Ağustos 1917 İl (Vatan) gazetesinde yayınlanan konuşma. İl gazetesi, Ayaz İshaki editörlüğünde Moskova'da yayınlanmıştır.

Tamurbenk Devletşin Sovyet Tataristan'ı, çeviren Mehmet Emircan, Kültür Bakanlığı Yayınları, Haziran 1981, sayfa 588

YAŞASIN HALK CUMHURİYETİ! MÜSLÜMANLARIN DİĞER HALKLARLA HAK EŞİTLİĞİ GERÇEKLEŞSİN!

MİLLETE ÇAĞRI

Kazan'da 22 Temmuzda (yeni takvime göre 4 Ağustosta) İç Rusya Müslümanları için önemli bir olayın vuku bulduğu herkesçe biliniyor. O gün din adamları ile askeri kongreleri ve Genel Müslüman Kongresi'nin delegeleri, birleşik oturumda oybirliğiyle, 2. Bütün Rusya Müslüman Kongresi'ni, İç Rusya Müslümanları millî-medenî muhtariyetinin derhal gerçekleştirilmesine başlamak ve onu hayata geçirme yolunda kongre tedbirler hazırlamakla görevlendirmeye karar vermişlerdir.

Genel Müslüman Kongresi bu meseleyi hazırlamak üzere özel millî-medenî muhtariyet seksiyonunu kurmuştur. Bu seksiyonun hazırladığı ve Genel Müslüman Kongresine sunduğu tasarı kongre tarafından kabul edilmiştir. Kongrenin kararı şöyledir.

"Teklif edilen millî-medenî muhtariyet tasarısı⁸¹, muhtariyeti gerçekleştirme yolunda hemen harekete geçmek için yön verici prensipler olarak kabul edilir. Bu sahada gerekli tedbirleri uygulamak üzere, 12 kişiden müteşekkil Millî-Medenî Muhtariyeti Gerçekleştirme Komisyonu kurulur. Tasarıda gösterilen prensiplere göre, eğitim işlerini yönetmek için, 7 kişilik geçici Maliye idareleri seçilir.

Kongre, milli teşekkülün nerede olurlarsa olsunlar, Muhtariyet Komisyonu'nun tavsiye ve direktiflerine göre hareket etmelerini gerekli bulmaktadır".

Genel Müslüman Kongresi bu karar gereğince, Muhtariyet Komisyonu ile millî eğitim ve maliye idarelerinin kadrolarını seçmiştir. Muhtariyet Komisyonu ile adı geçen idareler bugünden itibaren çalışmaya başlamışlardır. Muhtariyet Komisyonu'nun ödevi Birinci Millet Meclisini toplantıya çağırmak ve millî-medenî muhtariyeti gerçekleştirme tedbirlerini uygulamaktır.

Muhtariyet Komisyonu son derece karmaşık ve büyük çalışma ile karşı karşıya bulunuyor. Komisyon millî-medenî muhtariyeti gerçekleştirmek için elden geleni yapacak, ona yüklenen ödevleri yerine getirmek için bütün imkânlardan yararlanacaktır. Bununla beraber herkes şunu daima hatırlamalıdır: Millî-medenî muhtariyeti meselesi ancak, bütün millet Muhtariyet komisyonunun faaliyetini desteklediği ve ona gereken yardımı yaptığı takdirde başarı ile çözümlenebilir. Halkımızın bu asırlık bu asırlık kutsal emelinin gerçekleştirilmesi, bütün milletin birlikte hareket etmesi ve onun maddî ve manevî yardımı ile ancak mümkün olabilir. Bundan ötürü, eğer millet bugünkü elverişli şartlar dahilinde millî-medenî muhtariyeti gerçekleştirmek istiyorsa (şüphesiz istiyor!), bu işi seçilmiş 12 kişiye yükleyip, rahatına bakmamalıdır.

Muhtariyet Komisyonu bütün millettten, ona etkili yardımda bulunmasını rica etmektedir. Komisyon şu anda iki türlü - manevî ve maddî - yardıma muhtaçtır.

